

Zadanie 1. [Rozkład wykładniczy]

W pewnej centrali telefonicznej odnotowano następujące długości czasu (y_t , w minutach) pomiędzy kolejnymi połączeniami:

4,88; 0,62; 6,18; 0,04; 2,74; 0,15; 0,79; 0,94; 0,76; 2,04; 0,05; 0,85.

Przyjmując, że powyższe obserwacje stanowią próbę losową prostą z rozkładu wykładniczego o parametrze λ , przeprowadź wnioskowanie bayesowskie dla omawianego zagadnienia:¹

- Zapisz model próbkowy.
- Jako rozkład *a priori* przyjmij rozkład gamma ($\lambda \sim G(a, b)$) o takich hiperparametrach $a, b > 0$, że wartość oczekiwana i odchylenie standardowe *a priori* parametru λ są równe i wynoszą 5, tj. $E(\lambda) = D(\lambda) = 5$.

Wskazówka: Potrzebne informacje znajdziesz w materiale „Rozkład gamma” na Moodle.

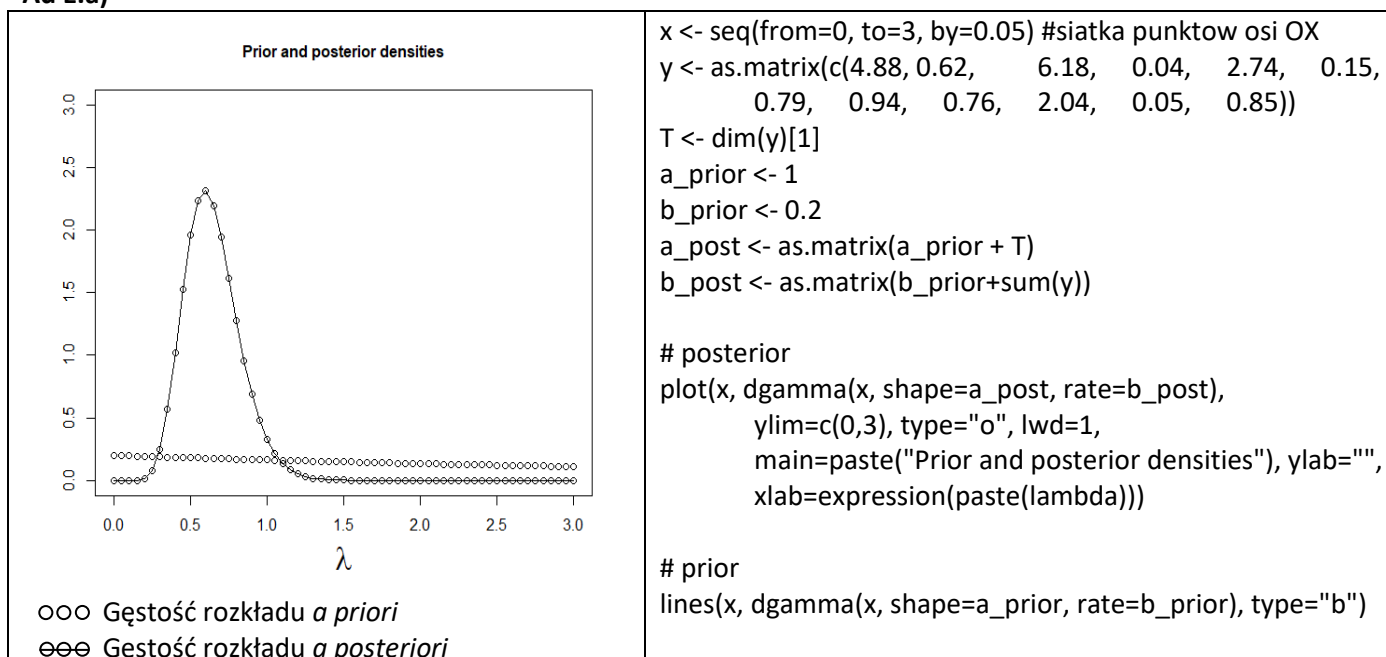
- Zapisz model bayesowski.
- Wyznacz rozkład *a posteriori* parametru λ .
- Dokonaj analizy rozkładu *a posteriori* parametru λ (oczywiście, na tle rozkładu *a priori*). W tym celu wykorzystaj charakterystyki stosownych rozkładów:
  - wykresy funkcji gęstości – powinny wyjść Państwu takie, jak na wykresie u dołu tej strony (Uwaga: Koniecznie zapoznaj się z przypisem 1 w materiale „Rozkład gamma”).
  - wartości oczekiwane,
  - modalne,
  - mediany,
  - odchylenia standardowe,
  - 90%-wy kwantylowy przedział wiarygodności *a posteriori*.

Uwaga 1: Pokuś się o jakieś krótkie komentarze do otrzymanych wyników.

Uwaga 2: Czy w uzyskanym rozkładzie *a posteriori* dałoby się wyznaczyć krótszy przedział (w porównaniu do tego z polecenia E.f), który także z 90%-wym prawdopodobieństwem zawierałby w sobie prawdziwą wartość parametru λ ? (Jeśli tak, to jak nazywałby się taki przedział?) Odpowiedź uzasadnij.

- Jakie są szanse (przed i po wglądzie w dane), że wartość parametru λ przekracza 0,5?
- Dokonaj analizy rozkładu *a posteriori* (na tle rozkładu *a priori*) przeciętnego czasu pomiędzy kolejnymi połączeniami (czyli $E(y_t|\lambda) = 1/\lambda$). Jakie jest prawdopodobieństwo (po wglądzie w dane), że oczekiwany czas dwoma kolejnymi połączeniami przekracza 2 minuty?

Ad E.a)

¹ Funkcja gęstości rozkładu wykładniczego o parametrze $\lambda > 0$ przyjmuje postać: $f_{Exp}(x|\lambda) = \lambda e^{-\lambda x}$, $x \geq 0$.